

Alanen Y. (2000). Schizofrenia. Jej przyczyny i leczenie dostosowane do potrzeb. Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii.

Aleksandrowicz J. (2002). Psychopatologia zaburzeń nerwicowych i zaburzeń osobowości. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Angermeyer M., Matschinger H. (1996a). The effect of diagnostic labelling on the lay theory regarding schizophrenic disorders. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 31, 316-320. <https://doi.org/10.1007/BF00783419>

Angermeyer M., Matschinger H. (1996b). The effect of personal experience with mental illness on the attitude towards individuals suffering from mental disorders. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 31, 321-326. <https://doi.org/10.1007/BF00783420>

Aranowska E. (1987). Elementy zastosowania wielowymiarowej analizy wariancji. [w:] Aranowska E. (red.) *Wielozmiennowe modele statystyczne w badaniach psychologicznych*. Warszawa, Poznań: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Arrindell W., Perris C. (1999). Parental influences do matter! *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 100, 249-251. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.1999.tb10857.x>

Axelrod J., Geismar L. (1994). Families of chronically mentally ill patients: Their structure, coping resources and tolerance. *Health & Social Work*. 4, artykuł z bazy EBSCO <https://doi.org/10.1093/hsw/19.4.271>

Bailer J., Rist F., Brauer W., Rey E. (1994). Patient Rejection Scale: correlation with symptoms, social disability and number of rehospitalizations. *European Archives of Clinical Psychiatry and Clinical Neuroscience*. 224, 45-48. <https://doi.org/10.1007/BF02279811>

Baronet A. (1999). Factors associated with caregiver burden in mental illness: a critical review of the research literature. *Clinical Psychological Review*. 7, 819-841. [https://doi.org/10.1016/S0272-7358\(98\)00076-2](https://doi.org/10.1016/S0272-7358(98)00076-2)

Bar-Tal D. (1990). Delegitymizacja: skrajny przypadek stereotypizacji i uprzedzeń. *Przegląd Psychologiczny*. 33, 715-728.

Bartkiewicz A. (2000). Depresja bez depresji - o depresji maskowanej. *Nowiny Psychologiczne*. 2, 53-70.

Bentsen H., Munkvold O., Notland T., Boye B., Oskarsson K., Uren G., Lersbryggen A., Bjorge H., Berg-Larsen R., Lingjaerde O., Malt U. (1998). Relatives' emotional warmth towards patients with schizophrenia or related psychoses; demographic and clinical predictors. *Acta Psychiatrica Scandinavica*. 97, 86-92. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.1998.tb09968.x>

Bijl R., Cuijpers P., Smit F. (2002). Psychiatric disorders in adult children of parents with a history of psychopathology. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 37, 7-12. <https://doi.org/10.1007/s127-002-8208-8>

Birchwood M., Jackson Ch. (2004). Schizofrenia. Modele kliniczne i techniki terapeutyczne. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Bodzek A. (2002). Trudności separacyjne w rodzinie z nie dokończoną żałobą. *Psychoterapia*. 122, 17-26.

Bohomolec E. (1988). Proces separacji i indywiduacji. *Nowiny Psychologiczne*. 5, 102-110.

- Boles S. (1999). A model of parental representations, second individuation, and psychological adjustment in late adolescence. *Journal of Clinical Psychology*. 55, 497-512.
[https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4679\(199904\)55:4<497::AID-JCLP12>3.0.CO;2-I](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4679(199904)55:4<497::AID-JCLP12>3.0.CO;2-I)
- Boszormenyi-Nagy I. (1962). The concept of schizophrenia from the perspective of family treatment. *Family Process*. 1, 103-113. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1962.00103.x>
- Bowers L. (1998). *The social nature of mental illness*. London: Routledge.
- Brannon L. (2002). *Psychologia rodzaju*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Budzyna-Dawidowski P., de Barbaro B., Furgał M. (2000). Podejście systemowe w diagnozie i leczeniu chorób psychosomatycznych (część 1). *Psychoterapia*. 114, 41-50.
- Bury L., Zaborowski B., Konieczńska Z., Jarema M., Cikowska G., Kunicka A., Bartoszewicz A., Muraszkiewicz L. (1998). Brzemie rodziny pacjentów ze schizofrenią objętych różnymi formami opieki psychiatrycznej. *Psychiatria Polska*. 32, 275-286.
- Byrne C., Velamoor V., Cernovsky Z., Cortese L., Losztyn S. (1990). A comparison of borderline and schizophrenic patients for childhood life events and parent-child relationship. *Canadian Journal of Psychiatry*. 35, 590-595. artykuł z bazy PubMed. <https://doi.org/10.1177/070674379003500705>
- Byrne M., Agerbo E., Eaton W., Mortensen P. (2004). Parental socio-economic status and risk of first admission with schizophrenia - a Danish national register based study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 39, 87-94, artykuł z bazy PubMed. <https://doi.org/10.1007/s00127-004-0715-y>
- Caputo D. (1963). The parents of the schizophrenics. *Family Process*. 2, 239-356.
<https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1963.00339.x>
- Carpentier N., Lesage A., Goulet J., Lalonde P., Renaud M. (1992). Burden of care of families not living with young schizophrenic relatives. *Hospital and Community Psychiatry*. 43, 38-43.
<https://doi.org/10.1176/ps.43.1.38>
- Cassidy J., Shaver P. (red.) (1999). *Handbook of attachment: theory, research, and clinical applications*. New York: The Guilford Press.
- Cheek F. (1964). The "schizophrenic mother" in word and deed. *Family Process*. 3, 155-177.
<https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1964.00155.x>
- Coffey M., Jones S., Thornicroft G. (1996). A brief mental health outcome scale: relationships between scale scores and diagnostic/sociodemographic variables in the long-term mentally ill. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*. 3, 89-93. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2850.1996.tb00068.x>
- Cook J., Pickett S. (1988). Feelings of burden and criticalness among parents residing with chronically mentally ill offspring. *Journal of Applied Social Sciences*. 12, 79-107.
- Cook J., Heller T. (1998). The effect of support group participation on caregiver burden among parents of adult offspring. *Family Relations*. 48, artykuł z bazy EBSCO.
<https://doi.org/10.2307/585248>
- Corigan P., Edwards A., Green A., Diwan L., Penn D. (2001) Prejudice, social distance and familiarity with mental illness. *Schizophrenia Bulletin*. 27, 219-225.
<https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.schbul.a006868>

- Cox M., Baley B. (1997). Families as systems. *Annual Review of Psychology*. 48, 243-247.
<https://doi.org/10.1146/annurev.psych.48.1.243>
- Cramer B. (1994). *Zawód dziecko*. Warszawa: Wydawnictwo W.A.B.
- Cuijpers P. (1999). The effects of family interventions on relatives' burden: a meta-analysis. *Journal of Mental Health*. 8, 275-285, artykuł z bazy EBSCO. <https://doi.org/10.1080/09638239917436>
- Cutting J. (1985). *The psychology of schizophrenia*. Churchill Livingstone.
- Czabała J. (1988). *Rodzina a zaburzenia psychiczne*. Kraków: Sekcja Psychoterapii PTP.
- Czapiński J. (2003, listopad). Trójczynnikiowy model wykluczania społecznego. Wykład wygłoszony w trakcie XII Kolokwiów Psychologicznych zatytułowanych Psychologiczne problemy adaptacji do zmian, Warszawa.
- Czub M., Walczak W. (1993). Syndrom podwójnego wykluczania. *Nowiny Psychologiczne*. 2, 107-117.
- Daniels J. (1990). Adolescent separation-individuation and family transitions. *Adolescence*. 25, artykuł z bazy EBSCO.
- Dattilio F. (1998). *Case studies in couple and family therapy. Systemic and Cognitive Perspective*. New York, London: The Guilford Press.
- Dąbkowska M., Kurylak A., Araszkiewicz A., Wysocki M., Balcar-Boroń A. (2001). Czynniki ryzyka występowania depresji wśród rodziców dzieci z chorobą nowotworową. *Lęk i Depresja*. 3, 167-171.
- Dąbrowski S., Langiewicz W., Pużyński S. (2002). Opieka zdrowotna i inne formy pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi. [w:] Bilikiewicz A. Rybakowski J. (red.). *Psychiatria w Polsce* (s. 15-39). Gdańsk: Via Medica.
- de Barbaro B. (1992). *Brzemie rodziny w schizofrenii. Próba ujęcia systemowego*. Kraków: Polskie Towarzystwo Psychiatryczne.
- de Barbaro B. (2004). "Schizofrenia" jako klątwa. [w:] Cechnicki A., Bomba J. (2004). *Schizofrenia. Różne konteksty, różne terapie*. III. Kraków: Biblioteka Psychiatrii Polskiej.
- de Barbaro B. (red.) (1999). *Schizofrenia w rodzinie*. Kraków: Wydawnictwo UJ.
- Dell P. (1982). Beyond homeostasis: toward a concept of coherence. *Family Process*. 21, 21-41.
<https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1982.00021.x>
- Dickerson F., Sommerville J., Origoni A., Ringel N., Parente F. (2002). Experience of stigma among outpatients with schizophrenia. *Schizophrenia Bulletin*. 28, 143-155.
<https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.schbul.a006917>
- Docherty N., Rhinewine J., Labhart R., Gordinier S. (1998). Communication disturbances and family psychiatric history in parents of schizophrenic patients. *Journal of Nervous and Mental Disease*. 186, 761-767. <https://doi.org/10.1097/00005053-199812000-00004>
- Dozier M., Stovall Ch., Albus K. (1999) Attachment and psychopathology in adulthood. [w:] Cassidy J., Shaver P. (red.) (1999). *Handbook of attachment: theory, research, and clinical applications* (s. 497-519). New York: The Guilford Press.
- Drat-Ruszczak K. (1991). Poznawcza reprezentacja matki i własnej osoby u pacjentów z diagnozą schizofrenii. *Przegląd Psychologiczny*. 34, 467-484.

- Drożdżowicz L. (1999). Ogólna teoria systemów. [w:] de Barbaro (red.) Wprowadzenie do systemowego rozumienia rodziny. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Drożdżowicz L. (2000). Struktura "ja" w schizofrenii. *Psychoterapia*. 115, 21-34.
- Dziduszko T., Wierzbicki S., Słupczyńska-Kosobudzka E. (1983). Obciążenie rodziny psychicznie chorego. *Biuletyn IPIŃ*. 76/77, 72-96.
- Fadden G., Bebbington P., Kuipers L. (1987). The burden of care: the impact of functional psychiatric illness in the patient's family. *British Journal of Psychiatry*. 150, 285-292.
<https://doi.org/10.1192/bjp.150.3.285>
- Favaretto E., Torresani S., Zimmermann Ch. (2001). Further results on the reliability of the Parental Bonding Instrument (PBI) in an Italian sample of schizophrenic patients and their parents. *Journal of Clinical Psychology*. 57, 119-129. [https://doi.org/10.1002/1097-4679\(200101\)57:1<119::AID-JCLP12>3.0.CO;2-2](https://doi.org/10.1002/1097-4679(200101)57:1<119::AID-JCLP12>3.0.CO;2-2)
- Ferreira A. (1963). Rejection and expectancy of rejection in families. *Family Process*. 2, 235-244.
<https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1963.00235.x>
- Francis D., Diorio J., Liu D., Meaney M. (1999). Nongenomic transmission across generations of maternal behaviour and stress responses in the rat. *Science*, 285, 1155-1158.
<https://doi.org/10.1126/science.286.5442.1155>
- Friedmann M., McDemut W., Solomon D., Ryan Ch., Keitner G., Miller I. (1997). Family functioning and mental illness. A comparison of psychiatric and nonclinical families. *Family Process*. 36, 357-367. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1997.00357.x>
- Gabbard G.O., Beck J.S., Holmes J. (red.) (2005). *Oxford Textbook of Psychotherapy*. Oxford: Oxford University Press.
- Gałkowska A. (1999). Percepcja powodzenia małżeństwa rodziców a społeczny obraz siebie ich dorosłych dzieci. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.
- Gebert K. (1989). Rodzina żydowska. [w:] Praszki R. (red.). *Mity i rzeczywistość terapii rodzin* (s. 148-158). Warszawa: Koło TPD.
- Glavak R., Kuterovac-Jagodic G., Sakoman S. (2003). Perceived parental acceptance-rejection, family related factors, and socio-economic status of families adolescent heroin addicts. *Croatian Medical Journal*. 44, 199-206.
- Goldstein M. (1987). Family interaction patterns that antedate the onset of schizophrenia and related disorders: a further analysis of data from longitudinal prospective study. [w:] Hahlweg K., Goldstein M. (red). *Understanding major mental disorder* (s. 11-32). New York: Family Process Press.
- Goldstein E. (2003). *Zaburzenia z pogranicza*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Granjon E. (2004, październik). Psychoanalityczna terapia rodzin - cele, zasady, założenia ogólne. Wykład wygłoszony w trakcie konferencji *Terapia rodzin - paradygmat psychoanalityczny i systemowy*, Warszawa.
- Green R., Werner P. (1996). Intrusiveness and closeness-caregiving: rethinking the concept of family 'enmeshment'. *Family Process*. 35, 115-136. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1996.00115.x>

- Greenberg J., Greenlay J., Benedict P. (1994). Contribution of persons with serious mental illness to their families. *Hospital and Community Psychiatry*. 45, 475-480. <https://doi.org/10.1176/ps.45.5.475>
- Hahlweg K., Goldstein M. (1987). *Understanding major mental disorder*. New York: Family Process Press.
- Hamilton E., Asarnow J., Tompson M. (1999). Family interactions styles of children with depressive disorders, schizophrenia-spectrum disorders, and normal controls. *Family Process*. 38, 463-476. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1999.00463.x>
- Harvey A., Watkins E., Mansell W., Shafran R. (2004). *Cognitive behavioural process across psychological disorders. A transdiagnostic approach to research and treatment*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/med:psych/9780198528883.001.0001>
- Hayward P., Bright J. (1997). Stigma and mental illness: a review and critique. *Journal of Mental Health*. 6, 4. <https://doi.org/10.1080/09638239718671>
- Heszen-Niejodek I. (2003). Iluzoryczność założeń kwestionariuszy samoopisowych. [w:] Fajkowska-Stanik M., Drat-Ruszczak K., Marszał-Wiśniewska M. (red.). *Pułapki metodologiczne w badaniach empirycznych z zakresu psychologii klinicznej* (s. 50-59). Warszawa: Academica. Wydawnictwo SWPS.
- Hintikka J., Saarinen P., Tanskanen A., Koivumaa-Honkanen H., Viinamaki H. (1999). Gender differences in living skills and global assessment of functioning among outpatients with schizophrenia. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*. 33, 226-231. <https://doi.org/10.1046/j.1440-1614.1999.00538.x>
- Holte A., Wichstrom L., Erno K., Kveseth K. (1987). Confirmatory feedback in families of schizophrenic: theory, methods, and preliminary results. [w:] Hahlweg K., Goldstein M. (red.). *Understanding major mental disorder* (s. 139-155). New York: Family Process Press.
- Hornowska E. (2001). *Testy psychologiczne. Teoria i praktyka*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Janion M., Majchrowski Z. (red.) (1982). *Odmieńcy*. Gdańsk: Wydawnictwo Morskie.
- Jarema M. (2001). *Obraz kliniczny i przebieg schizofrenii*. [w:] Jarema M. (red.) *Pierwszy epizod schizofrenii*. Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii.
- Jelonkiewicz I. (1992). Radzenie sobie rodziców z chorobą dziecka - wybrane zagadnienia. *Nowiny Psychologiczne*. 4, 101-108.
- Jones S., Thornicroft G., Coffey M., Dunn G. (1995). A brief mental health outcome scale-reliability and validity of the Global Assessment of Functioning (GAF). *British Journal of Psychiatry*. 166, 654-659. <https://doi.org/10.1192/bjp.166.5.654>
- Jorm A., Dear K., Rodgers B., Christensen H. (2003). Interaction between mother's and fathers's affection as a risk of anxiety and depression symptoms. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 38, 173-179. <https://doi.org/10.1007/s00127-003-0620-9>
- Joyce J., Leese M., Szmukler G. (2000) The experience of caregiving inventory: further evidence. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 35, 185-189. <https://doi.org/10.1007/s001270050202>
- Józefik B. (2000). Koncepcja autorytetu osobistego Donalda Williamsona. *Nowa faza cyklu życia rodziny. Psychoterapia*, 114, 59-68.

- Jungbauer J., Bischof J., Angermeyer M. (2001). Belastung von Angehörigen psychisch Kranker. *Psychiatrische Praxis*. 28, 105-114. <https://doi.org/10.1055/s-2001-12668>
- Jungbauer J., Stelling K., Dietrich S., Angermeyer M. (2004). Schizophrenia: problems of separation in families. *Journal of Advanced Nursing*. 47, 605-13, artykuł z bazy PubMed. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2004.03157.x>
- Kaszyński H. (2000). Droga do pracy uczestnika warsztatów terapii zajęciowej jako kryterium sukcesu w rehabilitacji. [w:] Meder J. (red.) *Rehabilitacja przewlekłe chorych psychicznie* (s. 145-160). Kraków: Biblioteka Psychiatrii Polskiej.
- Kempler W., Iverson R., Beisser A. (1962). The adult schizophrenic patient and his siblings. *Family Process*, 1, 224-235. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1962.00224.x>
- Kendler K., Aggen S., Jacobson K., Neale M. (2003). Does the level of family dysfunction moderate the impact of genetic factors on the personality trait of neuroticism? *Psychological Medicine*. 33, 817-825. <https://doi.org/10.1017/S0033291703007840>
- Kendler K., Sham P., MacLean C. (1997). The determinants of parenting: an epidemiological, multi-informant, retrospective study. *Psychological Medicine*. 27, 549-563. <https://doi.org/10.1017/S0033291797004704>
- Keplinger A. (1991). Poczucie wstydu jako regulator funkcjonowania społecznego. *Przeegląd Psychologiczny*. 34, 439-454.
- Kerr M., Bowen M. (1988). *Family evaluation. An approach based on Bowen theory*. New York, London: W.W. Norton & Company.
- Kępiński A. (1981). *Schizofrenia*. Warszawa: PZWL.
- Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Badawcze kryteria diagnostyczne. (1998) Kraków, Warszawa: Uniwersyteckie Wydawnictwa Medyczne. IPIN.
- Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Opisy kliniczne i wskazówki diagnostyczne. (1998) Kraków, Warszawa: Uniwersyteckie Wydawnictwa Medyczne. IPIN
- Konieczńska Z., Pietrzykowska B., Zaborowski B. (1997). Obciążenie rodzin pacjentów leczonych w oddziale pełnodobowym lub w alternatywnych formach leczenia psychiatrycznego. *Psychiatria Polska*. 31, 625-630.
- Krzystanek M., Szwajca K., Krupka-Matuszczyk I. (1999). Zniekształcenie i zmienność obrazu rodziny i społeczeństwa w schizofrenii paranoidalnej. *Psychiatria Polska*. 33, 5-14.
- Kuipers L. (1993). Family burden in schizophrenia: implications for services. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 28, 207-210.
- Kutter P. (1998). *Współczesna psychoanaliza*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Kwiatkowska A. (1999). *Tożsamość społeczna a kategoryzacje*. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Psychologii PAN.
- Laidlow T., Coverdale J., Falloon I., Kydd R. (2002) Caregivers' stresses when living together or apart from patients with chronic schizophrenia. *Community Mental Health Journal*. 38, 303-310. <https://doi.org/10.1023/A:1015949325141>
- Laing R. (1995). *Podzielone "Ja"*. Poznań: Dom Wydawniczy Rebis.

- Laing R., Esterson A. (1995). *Zdrowie, szaleństwo i rodzina*. Warszawa: Wydawnictwo PWN.
- Lehner M., Taracha E., Wiśłowska A., Zienowicz M., Maciejak P., Skórzewska A., Płażnik A. (2003). Neurorozwojowe koncepcje schizofrenii - badania przedkliniczne. *Psychiatria Polska*. 37, 627-639.
- Lindelov M. (1999). Parent-child interaction and adult depression: a prospective study. *Acta Psychiatrica Scandinavica*. 100, 270-278. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.1999.tb10861.x>
- Lopez F. (1993). Parenting - psychological aspects. *Journal of Counseling and Development*. 71, artykuł z bazy EBSCO. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1993.tb02218.x>
- Lowyck B., de Hert M., Peeters E., Gilis P., Pusken J. (2001). Can we identify the factors influencing the burden on family members of patients with schizophrenia? *International Journal of Psychiatry in Clinical Practice*. 5, 89-96. <https://doi.org/10.1080/136515001300374812>
- Ludewig K. (1995). *Terapia Systemowa*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Łączyńska A., Schier K. (2001). Proces separacji-indywiduacji u osób w okresie dorastania. *Nowiny Psychologiczne*. 2, 4-25.
- Mackinnon A., Henderson A., Andrews G. (1993). Parental "affectionless control" as an antecedent to adult depression: a risk factor refined. *Psychological Medicine*. 23, 135-141. <https://doi.org/10.1017/S0033291700038927>
- Magliano L., Fadden G., Fiorillo A., Malangone C., Sorrentino D., Robinson A., Maj M. (1999). Family burden and coping strategies in schizophrenia; are key relatives really different to other relatives? *Acta Psychiatrica Scandinavica*. 99, 10-15. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.1999.tb05379.x>
- Maison D. (1997). *Jak powstają stereotypy narodowe*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Wydziału Psychologii UW.
- Maison D., Bruin R. (1999). Test utajonych skojarzeń (IAT) Greenwalda: metoda badania utajonych postaw. *Studia Psychologiczne*. 37, 61-81.
- Marsh D., Lefley H., Evans-Rhodes D., Ansell V., Doerzbacher B., La Barbera L., Paluzza I. (1996) The family experience of mental illness: Evidence for Resilience. *Psychiatric Rehabilitation Journal*. 20, 3-12. <https://doi.org/10.1037/h0095390>
- McCrae R., Costa P. (1994). The paradox of parental influence: understanding retrospective studies of parent-child relations and adult personality. [w:] Perris C., Arrindell W., Eisemann M. (red.) *Parenting and Psychopathology* (s. 107-125). Chichester, New York: John Wiley & Sons Ltd.
- McCreadie R., Williamson D., Athawes R., Connolly M., Tilak-Singh D. (1994). The nithsdale schizophrenia surveys. XIII. Parental rearing patterns, current symptomatology and relatives' expressed emotion. *British Journal of Psychiatry*. 165, 374-352. <https://doi.org/10.1192/bjp.165.3.347>
- McCurdy S., Scherman A. (1996). Effects of family structure on the adolescent separation-individuation process. *Adolescent*. 122, 307-320, artykuł z bazy EBSCO.
- McGoldrick M., Gerson R., Shelleberger S. (1999). *Genograms. Assessment and Intervention*. New York: W.W. Norton & Company.
- McGorry P., Edwards J. (1997). *Early psychosis training pack*. Melbourne: Gardiner-Caldwell Communications.

- Meissner W. (1970). Sibling relations in schizophrenic families. *Family Process*. 9, 1-25. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1970.00001.x>
- Merikangas K., Lieb R., Wittchen H., Avenevoli S. (2003). Family and high-risk studies of social anxiety disorder. *Acta Psychiatrica Scandinavica*. 108, 28-37. <https://doi.org/10.1034/j.1600-0447.108.s417.5.x>
- Meyer R. (2003). *Psychopatologia*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Michalska L. (1995). Psychologiczne funkcje etykiet dewiacyjnych. *Psychiatria Polska*. 29, 743-750.
- Mikołajczyk M., Skarżyńska K. (1978). Artefakty w eksperymentach psychologicznych. Przyczyny i zapobieganie. [w:] *Materiały do nauczania psychologii*. seria III, t. 3., Warszawa: PWN.
- Mittelman M. (2002). Family caregiving for people with Alzheimer's disease: Result of the NYU spouts Caregiver Intervention Study. *Generations*. 26, 104-106.
- Moos R., Nichol A., Moos B. (2002). Global Assessment of Functioning ratings and the allocation and outcomes of mental health services. *Psychiatric Service*. 53, 730-737. <https://doi.org/10.1176/appi.ps.53.6.730>
- Namysłowska I. (2000). *Terapia rodzin*. Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii.
- Namysłowska I., Bronowska Z. (2001). Pierwszy epizod schizofrenii w okresie adolescencji. [w:] Jarema M. (red.) *Pierwszy epizod schizofrenii* (s. 157-179). Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii.
- Nechmad A., Fenning S., Ternochiano P., Treves I., Fenning-Naisberg S., Levkovich Y. (2000). Siblings of schizophrenic patients - a review. *Israel Journal of Psychiatry and Related Sciences*. 37, 3-11.
- Nevid J., Rathus S., Greene B. (2003). *Abnormal psychology in a changing world*. Pearson Education.
- Nieznański M. (1999a). Dyskwalifikująca komunikacja w rodzinie: koncepcja Larsa Wichstróma i Arne Holt. *Postępy Psychiatrii i Neurologii*. 8, 365-370.
- Nieznański M. (1999b). Ocena umiejętności nadawania i odbierania komunikatów u chorych na schizofrenię i ich matek. *Psychiatria Polska*. 33, 407-414.
- Nieznański M. (1999c). Zaburzenia procesów poznawczych i językowych a zakłócenia komunikacji w rodzinach osób chorych na schizofrenię. *Psychiatria Polska*. 33, 399-406.
- Oakley-Browne M., Joyce P., Wells J., Bushnell J., Hornblow A. (1995). Adverse parenting and other childhood experience as risk factors for depression in women aged 18-44 years. *Journal of Affective Disorders*. 34, 13-23. [https://doi.org/10.1016/0165-0327\(94\)00099-U](https://doi.org/10.1016/0165-0327(94)00099-U)
- Oleś P. (2000). *Psychologia przełomu połowy życia*. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Olin S., Mednick S. (1996). Risk factors of psychosis: identifying vulnerable populations premorbidly. *Schizophrenia Bulletin*. 22, 223-240. <https://doi.org/10.1093/schbul/22.2.223>
- Oltmanns T., Emery R. (2004). *Abnormal Psychology*. Pearson Education.
- Onstad S., Skre I., Torgersen S., Kringlen E. (1993). Parental representation in twins discordant for schizophrenia. *Psychological Medicine*. 23, 335-340. <https://doi.org/10.1017/S0033291700028439>

- Ostoja-Zawadzka K. (1999). Cykl życia rodzinnego. [w:] de Barbaro B. (red.). Wprowadzenie do systemowego rozumienia rodziny (s. 85-90). Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Östaman M., Hansson L. (2001). The relationship between coping strategies and family burden among relatives of admitted psychiatric patients. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*. 2, 159-164. <https://doi.org/10.1046/j.1471-6712.2001.00020.x>
- Östaman M., Hansson L., Andersson K. (2000) Family burden. Participation in care and mental health. *International Journal of Social Psychiatry*. 46, 191-200. <https://doi.org/10.1177/002076400004600305>
- Pardeck J., Pardeck J. (1998). Family factors related to adolescent autonomy. *Adolescence*. 25, artykuł z bazy EBSCO.
- Parker G., Barrett E., Hickie L. (1992). From nature to network: examining links between perceptions of parenting received in childhood and social bonds in adulthood. *American Journal of Psychiatry*. 149, 877-885. <https://doi.org/10.1176/ajp.149.7.877>
- Parker G., Hadzi-Pavlovic D., Greenwald S., Weissman M. (1995). Low parental care as a risk factor to lifetime depression in a community sample. *Journal of Affective Disorders*. 33, 173-180. [https://doi.org/10.1016/0165-0327\(94\)00086-O](https://doi.org/10.1016/0165-0327(94)00086-O)
- Parzniewski T. (1996). Koncepcja zakłócenia komunikacji (communication deviance - CD) w rodzinie z osobą chorą na schizofrenię. *Psychoterapia*. 96, 17-29.
- Penn P. (2001). Chronic illness: trauma, language and writing: Breaking the silence. *Family Process*. 40, 33-52. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2001.4010100033.x>
- Perris C. (1994, a). Linking the experience of dysfunctional parental rearing with manifest psychopathology: A theoretical framework. [w:] Perris C., Arrindell W., Eisemann M. (red.) *Parenting and Psychopathology* (s. 3-17). Chichester, New York: John Wiley & Sons Ltd.
- Perris C. (1994, b). Parental rearing and schizophrenic disorders. [w:] Perris C., Arrindell W., Eisemann M. (red.) *Parenting and Psychopathology* (s. 309-333). Chichester, New York: John Wiley & Sons Ltd.
- Phillips M., West C., Shen Q., Zheng Y. (1998). Comparison of schizophrenic patient's families and normal families in China, using Chinese version of FACES-II and the Family Environment Scales. *Family Process*. 37, 95-106. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1998.00095.x>
- Pietrzak P. (2000). Metafora w języku myśli i kulturze. Nietzsche, Lakoff i Johnson. *Rubikon*. 11. Uzyskane 07.2003 <http://venus.ci.uw.edu.pl/~rubikon/Nr11/pietrzak.htm>.
- Pietruszewski K. (1992a). Hospitalizacja psychiatryczna pacjenta młodzieżowego w perspektywie systemowej. Charakterystyka rodzin. *Psychoterapia*. 80, 23-25.
- Pietruszewski K. (1992b) Hospitalizacja psychiatryczna pacjenta młodzieżowego w perspektywie systemowej. Kontekst teoretyczny. *Psychoterapia*. 80, 3-12.
- Pietruszewski K. (1992c) Hospitalizacja psychiatryczna pacjenta młodzieżowego w perspektywie systemowej. Modele hospitalizacji. *Psychoterapia*. 80, 13-21.
- Pisula E. (1994). Zespół wypalenia się sił u rodziców dzieci autystycznych. *Nowiny Psychologiczne*. 3, 83-89.

- Pohorecka A., Kosińska-Dec K. (1993). Radzenie sobie przez rodzinę z zaburzeniami emocjonalnymi dziecka a cechy systemu rodzinnego. *Psychoterapia*. 3, 41-50.
- Pruchno R., Patrick J. (1999). Mothers and fathers of adults with chronic disabilities. *Research on Aging*. 21, 682-713. <https://doi.org/10.1177/0164027599215003>
- Quintana S., Kerr J. (1993). Relational needs in late adolescent separation-individuation. *Journal of Counseling and Development*. 71, artykuł z bazy EBSCO. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1993.tb02225.x>
- Rabe-Jabłońska J., Kotlicka-Antczak M. (2001). Teorie etiopatogenetyczne schizofrenii. [w:] Jarema M. (red.) *Pierwszy epizod schizofrenii* (s. 9-51). Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii.
- Rajewska J. (2003). Specyfika zaburzeń psychicznych u kobiet. [w:] Meder. J. (red.) *Problemy zdrowia psychicznego kobiet* (s. 31-40). Kraków: Komitet Redakcyjno-Wydawniczy Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego.
- Rakowska J. (2000). *Terapia krótkoterminowa*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Read J. (2004). Does 'schizophrenia' exist? Reliability and validity. [w:] Read J., Mosher L., Bentall R. (red.). *Models of madness. Psychological, social and biological approaches to schizophrenia*. Hove & New York: Brunner-Routledge. Tylor and Francis Group.
- Read J., Goodman L., Morrison A., Ross C., Aderhold V. (2004). Childhood trauma, loss and stress. [w:] Read J., Mosher L., Bentall R. (red.). *Models of madness. Psychological, social and biological approaches to schizophrenia*. Hove & New York: Brunner-Routledge. Tylor and Francis Group.
- Read J., Mosher L., Bentall R. (red.) (2004). *Models of madness. Psychological, social and biological approaches to schizophrenia*. Hove & New York: Brunner-Routledge. Tylor and Francis Group. <https://doi.org/10.4324/9780203420393>
- Read J., Seymour F., Mosher L. (2004). Unhappy families. [w:] Read J., Mosher L., Bentall R. (red.). *Models of madness. Psychological, social and biological approaches to schizophrenia*. Hove & New York: Brunner-Routledge. Tylor and Francis Group.
- Reinhard S., Horwitz A. (1995). Caregiver burden: differentiating the content and consequences of family caregiving. *Journal of Marriage and the Family*. 57, artykuł z bazy EBSCO. <https://doi.org/10.2307/353928>
- Reiss D. (1971). Varieties of consensual experience. A theory for relating family interaction to individual thinking. *Family Process*. 10, 1-28. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1971.00001.x>
- Richter J. (1994). Parental rearing and aspects of psychopathology of depression. [w:] Perris C., Arrindell W., Eisman M. (red.). *Parenting and Psychopathology* (s. 235-251). Chichester, New York: John Wiley & Son Ltd.
- Rodgers B. (1990). Adult affective disorder and early environment. *British Journal of Psychiatry*. 157, 539-550. <https://doi.org/10.1192/bjp.157.4.539>
- Rodgers B. (1996). Reported parental behavior and adult affective symptoms. Association and moderating factors. *Psychological Medicine*. 26, 51-61. <https://doi.org/10.1017/S0033291700033717>
- Rostworowska M. (1999). Koncepcja Wskaźnika Ujawnianych Uczuć. [w:] de Barbaro B. (red.) *Schizofrenia w rodzinie* (s. 51-66). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

- Rzewuska M., Wrońska M. (1992). Charakterystyka schizofrenii o wczesnym i późnym początku. *Psychiatria Polska*. 26, 337-345.
- Sameroff A. (1995). General system theories and developmental psychopathology. [w:] Cicchetti D., Cohen D. (red.) *Developmental Psychopathology, Theory and Methods* (s. 659-695). New York: John Wiley & Sons.
- Satir V. (2000). *Rodzina. Tu powstaje człowiek*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Scazufca M., Kuipers E. (1998). Coping strategies in relatives of people with schizophrenia before and after psychiatric admission. *British Journal of Psychiatry*. 174, 154-158.
<https://doi.org/10.1192/bjp.174.2.154>
- Scazufca M., Kuipers E. (1996). Links between expressed emotion and burden of care in relatives of patients with schizophrenia. *British Journal of Psychiatry*. 168, 580-587.
<https://doi.org/10.1192/bjp.168.5.580>
- Schene A. (1990). Objective and subjective dimensions of family burden. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 25, 289-297. <https://doi.org/10.1007/BF00782883>
- Schene A., Tessler R., Gamache G. (1994). Instruments measuring family or caregiver burden in severe mental illness. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 29, 228-240.
<https://doi.org/10.1007/BF00796381>
- Schier K., Zalewska M. (2002). *Krewni i znajomi Edypa*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Schiffman J., LaBrie J., Carter C., Cannon T., Schulsinger F., Parnas J., Mednick S. (2002). Perception of parent-child relationships in high-risk families and adult schizophrenia outcome of offspring. *Journal of Psychiatric Research*. 36, 41-47, artykuł z bazy PubMed. [https://doi.org/10.1016/S0022-3956\(01\)00046-2](https://doi.org/10.1016/S0022-3956(01)00046-2)
- Schon L. (2002). *Synowie i ojcowie*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Schwartz C., Gidron R. (2002). Parents of mentally ill adult children living at home: rewards of caregiving. *Health Social Worker*. 27, 145-154, artykuł z bazy PubMed.
<https://doi.org/10.1093/hsw/27.2.145>
- Siemińska J. (2000). Normalny system rodzinny - przegląd koncepcji. *Psychoterapia*. 112, 15-25.
- Simon F., Stierlin H. (1998). *Słownik terapii rodzin*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Skagerlind L., Perris C., Eisemann M. (1996). Perceived parental rearing behavior in patients with schizophrenic disorder and its relationship to aspects of the course of the illness. *Acta Psychiatrica Scandinavica*. 93, 403-406. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.1996.tb10667.x>
- Slipp S. (1973). The symbiotic survival pattern: a relational theory of schizophrenia. *Family Process*. 12, 377-398. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1973.00377.x>
- Sokolik Z. (1997). Leczenie psychoz - schizofrenia. *Świat Psychoanalizy*. 5/6, 82-102.
- Sontag S. (1999). *Choroba jako metafora*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.
- Startup M., Jackson M., Bendix S. (2002). The concurrent validity of the Global Assessment of Functioning (GAF). *British Journal of Clinical Psychology*. 41, 417-422.
<https://doi.org/10.1348/014466502760387533>

Stern S., Doolan M., Staples E., Szmukler G., Eisler I. (1999). Disruption and reconstruction: narrative insight into the experience of family members caring for a relative diagnosed with serious mental illness. *Family Process*. 38, 353-369. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1999.00353.x>

Stern S., Smith C., Jang S., Joon S. (1999) Urban families and adolescent mental health. *Social Work Research*. 1, artykuł z bazy EBSCO. <https://doi.org/10.1093/swr/23.1.15>

Stierlin H. (1972). Family dynamics and separation patterns of potential schizophrenics. [w:] Alanen Y. (red.). *Proceedings of the Fourth International Symposium on Psychotherapy of Schizophrenia* (s. 169-179). Amsterdam: ExcerptaMedica.

Stierlin H. (1974). Separating parents and adolescents: A perspective on running away, schizophrenia, and waywardness. New York: Quadrangle.

Stierlin H. (1976). The dynamics of owning and disowning: psychoanalytic and family perspective. *Family Process*. 15, 277-288. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1976.00277.x>

Stierlin H., Levi L., Savard R. (1973). Centrifugal versus centripetal in adolescence: Two patterns and their implications. [w:] Feinstein S., Giovacchi P. (red.). *Annals of the American Society for Adolescent Psychiatry: Developmental and Clinical Studies* (s. 211-239). New York: Basic Books.

Stierlin H., Ravenscroft K. (1972). Varieties of adolescent "separation conflicts". *British Journal of Medicine Psychology*. 45, 299-313. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8341.1972.tb02213.x>

Stierlin H., Retzer A., Simon F., Weber G., Schmidt G. (1995). A systemic treatment approach to psychoses (maszynopis uzyskany dzięki uprzejmości pracowników Zakładu Terapii Rodzin CM UJ).

Stierlin H., Rucker-Embden I., Wetzel N., Wirsching M. (1999). Pierwszy wywiad z rodziną. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Szmukler G., Burgess P., Herrman H., Benson A., Colusa S. (1996). Caring for relatives with serious mental illness: the development of the Experience of Caregiving Inventory. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. 31, 137-148. <https://doi.org/10.1007/BF00785760>

Szafrański T. (2001). Zarys klasyfikacji i zasad diagnostyki różnicowej. [w:] Jarema M. (red.) *Pierwszy epizod schizofrenii* (s. 74-92). Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii.

Szasz T.S. (1987). *The myth of mental illness*. London: Paladin. Grafton Books.

Tischner J., Kłoczowski J.A. (2001). *Wobec wartości*. Poznań: W drodze. Wydawnictwo Polskiej Prowincji Dominikanów.

Towne R., Messinger S., Sampson H. (1962). Schizophrenia and the marital family: accommodation to symbiosis. *Family Process*. 1, 304-318. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1962.00304.x>

Tryjarska B. (1987). Implikacje podejścia systemowego w badaniach empirycznych nad rodziną. *Nowiny Psychologiczne*. 1, 101-111.

Tryjarska B. (1994). *Terapia rodzinna*. [w:] Grzesiuk L. (red.). *Psychoterapia* (s. 245-294). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Turner S., Beidel D., Roberson-Nay R., Tervo K. (2003). Parenting behaviours in parents with anxiety disorders. *Behaviour Research & Therapy*. 41, artykuł z bazy PubMed. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(02\)00028-1](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(02)00028-1)

- Trzebińska E. (1998) Dwa wizerunki własnej osoby. Studia nad rozumieniem siebie. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Psychologii PAN.
- Tyra T. (1999). Melancholia rodzinna. Białystok: Trans Humana. Uzależnieni od rodziców. (2003, 14 marca). Rzeczpospolita. s. 2.
- Voydanoff P., Donnelly B. (1998). Parents' risk and protective factors as predictors of parental well-being and behaviour. *Journal of Marriage and the Family*. 60, artykuł z bazy EBSCO.
<https://doi.org/10.2307/353853>
- Wagner B., Reiss D. (1995). Family systems and developmental psychopathology: courtship, marriage, or divorce? [w:] Cicchetti D., Cohen D. (red.) *Developmental Psychopathology Theory and Methods* (s. 696-730). New York: John Wiley & Sons.
- Walczewski K., Cechnicki A., Matkowski J., Kleinrok K., Herman I., Podsiadło-Kleinrok B. (2001). Związki między anomaliami strukturalnymi mózgu a obrazem psychopatologicznym. *Psychiatria Polska*. 35, 34-46.
- Walesa Cz. (2001) Rola ojca w psychologicznym rozwoju dziecka. Studium psychologiczne. [w:] Kornas-Biela D. (red.) *Oblicza ojcostwa*. Lublin: Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Warner R., Atkinson M. (1988). The relationship between schizophrenic patients' perception of their parents and the course of their illness. *British Journal of Psychiatry*. 153, 344-353.
<https://doi.org/10.1192/bjp.153.3.344>
- Watzlawick P. (1963). A review of the double bind theory. *Family Process*. 2, 132-153.
<https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1963.00132.x>
- Wciórka J. (2000). Wolność i odpowiedzialność w psychiatrycznej codzienności. *Dialog*. 9, 104-111.
- Wciórka J. (1998). Współczesna diagnostyka schizofrenii. *Postępy Psychiatrii i Neurologii*. 7, 117-134.
- Wciórka J., Muskat K., Matałowski P. (1997). Ocena przydatności skal funkcjonowania społecznego z systemu DSM-IV (GAF, SOFAS, GARF). *Postępy Psychiatrii i Neurologii*, 6, 253-267.
- Wciórka J. (red.) (1998). *Doświadczenie choroby schizofrenicznej w świetle dziesięcioletniej katamnezy*. Kraków: Biblioteka Psychiatrii Polskiej.
- Weeks G., L'Abate L. (2000). *Paradoks w psychoterapii*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- White M. (1987). Family therapy and schizophrenia: Addressing the "in-the-corner" life-style. *Dulwich Centre Newsletter*, Adelaide 14-21.
- Wynne L.C. (1984). The epigenesis of relational systems: a model for understanding family development. *Family Process*, 23, 297-318. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1984.00297.x>
- Wynne L.C. (1987). Family variables in the University of Rochester Child and Family Study. [w:] Hahlweg K., Goldstein M. (red.) *Understanding major mental disorder* (s. 55-73). New York: Family Process Press.
- Yalom I. (2003). *Dar terapii. List otwarty do nowego pokolenia terapeutów i ich pacjentów*. Warszawa: Instytut Psychologii Zdrowia.

Young M., Miller B., Norton M., Hill E. (1995). The effect of parental supportive behaviours on life satisfaction of adolescent offspring. *Journal of Marriage and The Family*. 57, 813-822.

<https://doi.org/10.2307/353934>

Zalewska M. (1998). Dziecko w autoportrecie z zamalowaną twarzą. Psychiczne mechanizmy zaburzeń tożsamości dziecka głuchego i dziecka z opóźnionym rozwojem mowy. Warszawa: Wydawnictwo Jacek Santorski & Co.

Zalewska M. (2003). Między życiem a śmiercią - problem psychicznej i fizycznej separacji od rodzica. *Nowiny Psychologiczne*. 1, 5-14.

Zalewska M. (2002). Narcyz i Liriope - czyli dramat macierzyństwa. [w:] Schier K., Zalewska M. (red.) *Krewni i znajomi Edypa. Kliniczne studia dzieci i ich rodziców* (s. 54-65). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Zalewski G. (1997). *Kontrowersje wokół schizofrenii*. Białystok: Trans Humana.

Zuckerman M. (1999). *Vulnerability to psychopathology. A Biosocial Model*. Washington DC: American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10316-000>